

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 25. ANULU XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Sabiu, in 28 Mart. (9 Apriliu) 1865.

tru provincie din Monarchia pe unu anu 8 fl. era peo jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri strano pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Escellentia Sea, Parintele Archiepiscopus si Metropolitu, Andreiu Baronu de Siagun'a, a sositu Joi in 25 Martiu dupa 8 ore ser'a in deplina sanatate la Sabiu.

Meditatiuni asupr'a trebei banesci si monastiresci, ce compete partii romane din fondurile si monastirile Metropoliei Carlovitiene, carea era comuna a Romaniloru si Serbiloru.

(Continuare din nr. 22, 23 si 24.)

Poteca aru poté crede cine-va, ca eu fondulu celu d'antaiu bisericescu din patima si cu intentiune necurata lu numescu „neatingibilu“ si nu dupa numele lui propriu. Dar eu si in privintia acest'a sum departe de tota patim'a si la numirea acestui fondu me tinu numai strinsu de numele acel'a, cu care se numesce elu in tote actele oficiose pana in diu'a de astadi.

Aflu de prisosu a intari acestu assertu alu meu prin documente, pana candu nu se va adeveri contrariulu, caci din cele de mai susu se arata atatu numele, catu si scopulu si intrebuintiarea lui pentru afaceri comune bisericesci, precum si a fondului clericalu pentru sustinerea instituteluor teologice si dotarea profesorilor de Teologia fara privire la nationalitate. Prin urmare pentru mine este normativa numirea oficiosa a acestui fondu, si nu cea neoficiosa, cu carea voru sa-lu numesca „fondu nationalu serbescu.“

Asemenea e si cu monastirile, care suntu locuri menite spre folosulu tuturoru crestiniloru fara privire la nationalitate.

Pote-ca mi se va obiecta, ca assertulu meu este neesactu, de orece fundatorii acestoru monastiri au fostu Serbi, prin urmare si acele monastiri suntu ale Serbiloru.

La acest'a respundu, ca o astfelu de obiectiune in contr'a opiniunei mele este eflussulu dejudecarii lucrurilor bisericesci dupa norm'a lucrurilor lumesci, carea naintea tribunalulu bisericescu nu se pote justifica, cu atat'a mai vertosu, caci e cu totulu in contr'a lucrurilor bisericesci si neconvenibilu cu santieni'a acelui scopu, pentru care se zidescu monastirile, de o parte, ear de alta parte numele fundatorilor si nationalitatea loru nu se potu adeveri prin nici unu documentu fundatiunalu; si dupace monastirile pretinse de Romani esistara nainte de infiintarea Metropoliei serbesci din Carlovitiu din tempulu stravechiu, prin urmare dintr'unu tempu, candu poporul credinciosu din Banatu era curatu numai de limb'a romana: de aci e luminatu ca sorele, ca fundatorii monastiriloru cestiunate nu s'au tinutu de nationalitatea serbesca.

Scimu, ca de curendu s'au aretatu o intentiune infocata, a smulge monastirea Hodosiului din punctu de vedere nationalu alu fundatorulu, ce se dicea a fi fostu Serbu, — a o smulge, dicu, de sub jurisdictiunea Episcopulu romanescu alu Aradulu si a o subordina Eppulu serbescu din Temisiu'a. Din motivulu acest'a recourse Metropolia Carlovitiana la regimu, si acest'a dispuse, ca monastireanumita are sa remana sub jurisdictiunea Eparchiei Aradulu. Ordinatiunea ministeriulu de cultu din 17 Februaru 1854 nr. ³¹³⁰/₁₉₉ suna asi: Ad 1) „Inca prin emisele de

aici din 20 Ianuariu 1852 nr. ⁴³⁸/₂₂ si din 15 Novembre 1852 nr. 1782, indreptate catra Locotenintia din Bud'a se dispuse reasiedierea monastirei gr. neunite a Hodosiului in complexulu diecesanu alu Episcopiei gr. neunite a Aradulu, si aceea dupa aretarea Locotenintiei de Bud'a din 5 Febr. 1852 nr. 2468 se si eseptu. Deci de orece s'a statoritu cu definitate, ca numit'a monastire gr. or., precum pana acum, asi si in venitoriu sa fia subordinata Episcopiei gr. neunite a Aradulu, de aceea rogarea respectiva a Patriarchulu gr. neunitu se resolve de sine, si inca cu atat'a mai vertosu, caci motivele, ce le aduce acum Patriarchulu pentru justificarea rumperei eii decatra Episcopi'a Aradulu, dispuse de densulu volnicescu cu trecerea dirigatoriilor politice competinti, si la emisele de mainainte se luasera de tote partile in consideratiune, si

densulu potea fi ascuratu, ca la pretensiuni si propuneri drepte si ecuitabile va afla cea mai grabnica si de ajunsu sprijinire a dirigatoriilor. Ad 2) „Problemele monastirei Hodosiului, precum si ale fiacarui institutu bisericescu potu fi numai acelea, de a inainta catu se pote mai multu scopurile religionarie. Caracteru egoisticu nationalu nu le compete nici loru, precum nu compete nici bisericei in sesi, si prin urmare din nationalitatea fundatoriloru nu se pote deriva nici decatu. Ear referintiele limbistice nationale voru ave a se considera intru atat'a, incatu cere chiaru inaintarea scopuriloru religiose: de aceea alegerea limbei, in carea sa se sevarsiesca slujb'a domnediesca, se va face din partea mai marelui monastirei si a Episcopulu diecesanu dupa trebuintia eventuala a credinciosiloru, pentru cari sa se sevarsiesca, si totu cu privire la acest'a se va determina si aceea, ca ce limba sa cunosca monachii, ce vinu a se priimi in monastire.“

Dupace regimulu Imperatulu nostru in judecatile sele asupr'a institutulu monastiriloru manifesteza atari convictiuni adeveratu bisericesci, cari suntu eflussulu invetiaturei positive crestinesci, de aceea me simtu scutitu de espunerea ulterioara a convictiuniloru mele asupr'a acestui obiectu bisericescu, pentruca acelea corespundu principiulu statoritu de mine la inceputulu acestui cuventu. Numai unu adeveru istoricu me simtu inca datoriu a aduce nainte pentru dilucidarea obiectulu cestiunatu si pentru sprijinirea dorintiei nostre, — unu adeveru, pe bas'a carui'a noi credemu a fi unu ce dreptu, ca episcopieloru nostre din Ungari'a sa li se lase cele patru monastiri si adeca: Hodosiulu, Bezdinulu, Sangiorgiulu si Mesiciulu, care se afla in mijloculu unei populatiuni curatu romanesci. Acestu adeveru istoricu arata, ca noi Romani amu avutu in Banatu din tempuri nesciute mai multe monastiri, si anume:

- 1) pe stanc'a dealulu dela satulu Varadi'a a fostu o monastire romanésca, carea se strica tare prin incursiunile turcesci din veculu XVII;
- 2) monastirea romanésca Semliacu, carea asemenea a patimitu forte multu din partea Turcilor; biserica stravechia monastiresca se dice ca si astadi esista;
- 3) monastirea romanésca dela satulu Partosiu s'a desfiintiatu in urm'a hotaririi Sinodulu Carlovitianu la an. 1774.
- 4) monastirea romanésca aproape de satulu Remet'a langa Timisiu'a;
- 5) monastirea romanésca Morav'a asemenea s'a desfiintiatu prin Sinodulu Carlovitianu la an. 1774.
- 6) monastirea Bezdinulu si Sangiorgiulu dupa siematismulu lui Aloisiu Reesch din an. 183³/₄ s'au infiintiatu in secululu XVI, candu metropoli'a serbesca din Carlovitiu inca nu esista, va sa dica, fara ndoiela a fostu menita pentru crestini de nationalitate romana;
- 7) si monastirea Mesiciu's'a fundatu in secululu XVI pentru crestini romanesci impreuna cu monastirea filiala Selisceamica, carea cesta din urma s'a desfiintiatu.

Sinodulu Metropoliei din Carlovitiu cu ocaziunea reducerii monastiriloru la an. 1774 aru fi trebuitu sa manifesteze acelasi zelu intru a sustine celu putinu unele monastiri spre folosulu crestiniloru romani, care l'a manifestatu pentru sustinerea monastiriloru spre folosulu crestiniloru serbesci; caci deca acestasi sinodu s'a rogatu: ca Mai. Sea sa Se ndure a ncuviintia restituirea monastirei Gergetegu din Sirmi'a, unde mai erau inca 12 monastiri pentru crestini de nationalitate serbesca, pentru mangaierea natiunei serbesci: apoi aru fi trebuitu sa ndrepte catra tronulu imperatescu si rogarea aceea, ca p. n. Acela si pentru mangaierea numerosei natiuni romane sa lase un'a seu mai multe monastiri. Dar acest'a Sinodulu nu o-a facutu. Noi Romani si in diu'a de astadi suntemu de acea credintia tare, ca Imperatulu aru fi ascultat si rogarea sinodulu privitoare la Romani, precum p. n. Acelasi a satisfacutu acestei rogari intr'unu modu generosu si gratiosu cu privire la Serbi, ceace documenteza pct. IV. lit. c) a rescriptulu reg. din an. 1779, unde se dice din cuventu

in cuventu: „Incuvintiandu Noi din deosebita gratia spre mangaierea natfunei (serbesci) restituirea monastirei Gergetegu in starea eii de mainainte, prin care mesura in sa veniturile metropoliei din bunulu Neradinu si din prediulu Bancoveze scadu cu 5000 fl., de aceea aceste 5000 fl. se voru solvi acestei'a din erariulu nostru pâna atunci, panacandu se va aflâ spre scopulu acest'a vre-unu altu fondu; totdeodata in sa, precum se va restitui numit'a monastire Gergeteg, asiâ celelalte monastiri, a câroru desfiintiare s'a otaritu in sinodulu penultimu, sa se desfiintieze.

Déca dar fapt'a cea buna crestinesca a milosteniei dupa invetiatur'a Mantuitorului este a se sevarsi câtra toti cei seraci fâra esceptiune — pentruca fiacare este deapropole nostru; — si déca vre-unu crestinu din evlavia a fundatu o monastire, pentru a dá si altoru crestini ocaziune la evlavia, si déca acel'a ascépta dela preotii monastirei, a câroru esistintia o-au asigurat, cá sa faca rogaciuni câtra Domnedieu pentru iertarea peccatoru lui; in fine déca fundatorulu si in privint'a acést'a a remasu strictu pe terenulu religiunei, carea nu eschide nici o natfunalitate: apoi cu ocaziunea infiintârei unei metropolii romanesci despre astfelu de monastiri nu póte fi vorb'a in privintia nationala, ci numai confessiunala; pentruca natur'a dogmeloru si a ritualeloru, eara nu limb'a, suntu caracterulu unei biserici.

Asemenea se are lucrulu si cu alte fundatuni bisericesci si filantropice, déca fundatorii lor le-au infiintiatu din punctu de vedere bisericescu séu filantropicu fâra restringere locala séu nationala. (Capetulu urméza.)

Protocolu,

ce s'a luat in siedint'a Comitetului Asociatiunei transilvane române, tinuta in 4 Aprile 1865. sub presidiulu Illustr. Sale Domnului Consiliaru Dr. Pavelu Vasiciu (celu mai be-trânú membru alu Comitetului dupa etate dintre membrii presenti), fiindu de fatia dintre membrii Comitetului: III. Sea D. Consiliaru Iac. Bolog'a, D. Advocatu Dr. Ioanne Nemesiu; ear dintre membrii suplenti: II. Sea D. Consilieru Pav. Dunc'a, DD. professori Zacharia Boiu, Ioanne Popescu si Nicolau Cristea; apoi dintre oficialii Assoc. Secr. II. V. Russu si D. Cassieru Constantinu Stezaru.

In asta siedintia s'au pertractatu urmatórele obiecte:

§. 23. II. Sea D. presiedinte, presentéza conspectulu despre starea cassei Assoc. pe tempulu acestei siedintie, din care conspectu se vede, ca cass'a Assoc. tranne române, dupa subtragerea erogatoru de pân'acum — are in proprietatea sea, summ'a de 21,289 f. 94¹/₂ xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§. 24. Cass'a Assoc. presentéza unu conspectu despre interesele obligatiuniloru imprumutului de statu cu couponii din 1. Aprile 1865, cari interese s'au incassatu la fondulu Assoc. in summa de 20 xr. in b. w.; si 12 f. in argintu.

Se ia spre sciintia.

§. 25. Secret. II citeste scrisórea de dto 20 Martiu a. c. a tenerului ascultatoriu de facultatea filosofica la Vien'a, Ioane Dragomiru, carele aducendu inainte lips'a, cu carea are de a se luptá din privint'a mijlóceloru vietiei, se róga de Comitetulu Asociatiunei, cá Acel'asiu sa binevoiesca a-lu ajutá celu putnu cu bani colegiali in suma de 60 f., cá din asta cauza se nu fia impedecatu a depune la tempulu seu esamenele prescise.

Conclusu. Comitetulu Assoc. considerandu lips'a cea mare a suplicantelui teneru Ioane Dragomiru, carele studiéza de 3 ani la facultatea filosofica din Vienn'a, cu stipendiu dela Asociatiune, se afla indomnatu a decide, cá cerutulu ajutoriu de 60 f. sa ise asemneze cá bani colegiali, cu acea sperantia, cá acestu Conclusu alu Comitetului, purcesu din motívilu unei necessitâti neincungiurabile a numitului teneru, lu va aprobá si adunarea generala viitória; in casulu in sa, candu adunarea gen. n'aru aflâ cu cale a aprobá acestu Conclusu, Comitetulu se deobléga a ingrijí, cá summ'a assemnata sa se refundeze pe alta cale.

§. 26. Secretariatulu reportéza in ordine despre summele incurse la fondulu Assoc. dela siedintia din urma a Comitetului, pâna la siedintia presinte, si anume:

1) Prin D. Jude primariu in Comitatulu Cetâti de balta si Colectoru alu Assoc. Iosifu St. Siulutiú s'a tramisu la fondulu Assoc. summ'a de 150 f. v. a., cá oferte anuali dela 8 Comune din Comitatulu Cetâti de balta, cu aceea observare facuta din partea numitului Domnu Colectoru, cá 8 f. 35 xr. v. a. cari trecura preste summ'a mai susu numita, i-a tramisu DSea deadreptulu spre ajutorarea tenerului Si-meone Calutiú, ascultatoriu de drepturi la Universitatea din Pest'a.

2) Totu prin D. Jude primariu in Comitatulu Cetâti de

balta, si Colectoru alu Assoc. Ios. St. Siulutiú s'au mai tramisu la fondulu Assoc. 39 f. v. a. parte tax'a restanta de m. ord. pre anii trecuti, parte pretiulu aloru 5 esemplare din actele adunârilor gen. I., II., III., tramise spre vendiare pre la mm. ord. ai Assoc.

3) Prin D. Notariu primariu in Comitatulu Cetâti de balta si Colectoru alu Assoc. Vasiliu Moldovanu, s'au tramisu la fondulu Assoc. 53 f. v. a. parte cá oferte anuali dela 6 Comune din Comitatulu Cetâti de balta, parte cá taxe pentru 3 diplome.

4) Prin D. Prot. in Turd'a si Colectoru alu Assoc. Ioanne Antonelli s'au tramisu la fondulu Assoc. 8 f. v. a. din care 5 f. cá taxa de m. ord. pre anulu curente pentru DSea, ear 3 f. pretiulu aloru 5 esemplare din actele adunârei gen. IV. (á 30 xr. 1 esemplaru).

5) Prin D. Prot. in Borsi'a, Alimpiu Barboloviciu, s'au tramisu la fondulu Assoc. 10 f. v. a.

6) D. Directoru gimnasiale in Brasiovu Gabriele Munteanu, tax'a de m. ord. pre an. curente 186¹/₅ 5 f.

7) Deadreptulu la cass'a Asociatiunei a incursu dela siedintia din urma a Comitetului, cá taxa anuala apromisa pe totu anulu dela D. Dr. Vasiliu Szabo 20 f. v. a.; dela fostulu Controloru alu Assoc. Aless. Bacu pretiulu unoru manufacturi dela espositiunea din Brasiovu, vendute, 15 f. 20 xr. si pentru 1 esemplaru din actele adunârei gen. IV. 30 xr., prin urmare, summ'a incassata deadreptulu la cassa 35 f. 50 xr.

Se ia spre sciintia.

§. 27. Tenerulu ascultatoriu de drepturi la Universitatea din Vienn'a si totdeodata stipendistu alu Assoc. tranne Georgiu Gerasimu Rusu tramite la comitetulu Assoc. testimoniulu despre colloquiulu, ce l'a avutu in 22 Martiu a. c. din prelectiunile ascultate in semestrulu de eara a. c., anume: „din istori'a si institutiunile dreptului romanu“. Din care testimoniu se dovedesce, ca numitului teneru a sustinutu colloquiulu cu rezultatulu fórte bunu.

Se ia spre sciintia.

Cu acestea siedintia Comitetului Assoc. s'a incheiatu.

Dr. Vasiciu, Ioanne V. Russu,

Int. Presiedinte. Secr. II.

Sabiiu in 25 Martiu. Astadi ce-va dupa 8 óre séra Esc. Sea P. Metropolitu Br. de Siagun'a a sositu la Sabiiu in cea mai mare linisce. Scirile, ce cerculau prin Sabiiu in decurgerea dilei despre venirea Esc. Sele, atát'a erau de nesigure si de defectuóse, incátu dupa o rapede adunare a mai multoru persóne distinse bisericesci si mirenesci de aici, acelea iar se imprasciara, si asiâ la sosirea Esc. Sele cea cu totul nesciuta — cáci mesurile pentru avisarea sosirei remasesera fâra successu — nu fura de fatia decátu cei mai de aprópe domestici. — Cu placere intielegemu, ca P. Protosinchelu Pope'a in siedintia Sen. imp. din 4 Aprile n. au interpelatu pre ministeriulu de esterne in privint'a conventiuniloru de pasiunitulu oieriloru transilvani in Turci'a. Vomu reveni asupr'a obiectului. —

Dela Senatulu imperialu.

Dupace in siedintia din 15/27 Martiu s'au inceputu desbaterea asupr'a bugetului pe an. 1865 si in siedintia acést'a, precum si in cea din 16/28 au avutu locu desbaterea generala, in siedintia din 31 Martiu se desbatú bugetulu Ungariei si alu Transilvaniei. Preliminate erau dupa propunerea comitetului finantialu

Recerintie ordinarie	3,201,902 fl.
„ „ „ extraordinarie	341,391 fl.
Pentru an. tr. 1864 fusesera incuvintiata cu totul	3,405,136 f.;
va sa dica fatia cu anulu trecutu se ceru mai multu la	
spesele ordinarie cu	290,436 f.,
la cele extraordinarie mai putnu cu	152,181 f.,
preste totu dara se ceru mai multu cu	138,255 fl.

Sumele acestea se impartiescu asiâ:

1) Conducerea centrala, cu totul 183,430 fl. (cu 16,918 fl. mai multu decátu in anulu trecutu.)

2) Spese dietale, cu totul cá si in anulu trecutu 100,000 fl.

3) Administratiunea politica cu totul 913,644 f., (cu 37,373 fl. mai putnu decátu in anulu trecutu. Pentru diregatoriele comitatense, districtuale si scaunale 364,790 fl., ear pentru cele municipale sasesci singure 221,150 fl.)

4) Institute de pedépsa cu totul 107,370 fl. (cu 13,767 fl. mai putnu decátu in anulu trecutu.)

5) Oficie edile (ingenieresci etc.) cu totul 87,965 fl. (cu 5,202 f. mai multu decátu in an. tr.)

6) Cladiri de drumuri, cu totul 568,907 f. (cu 31,143 f. mai multu decátu in an. tr.)

7) Cladiri de apa cu totul (cu 1480 f. mai multu decâtu in an. tr.)	54,753 f.
8) Antecipatiuni din partea statului pentru scopuri re- ligiunare catolice, cu totul (cu 154 f. mai putinu decâtu in an. tr.)	8,541 f.
9) Fundatiuni si contingente pentru scopuri de cultu. Aici suntu prelimitate	
a) pentru cultulu gr. catolicu	72,477 f.,
b) " " lat. cat.	9,097 f.,
c) " " evangelicu	16,000 f.,
d) " " gr. orientalu	50,000 f.,
cu totul dar	147,574 f.
(cu 5,406 f. mai multu decâtu in an. tr.)	
Acestu plus se deduce din banii de cuartiru a 400 f. pentru 3 canonici in Blasiu, pentru coregerea chiriei Eppului gr. cat. din Gherla cu 1260 f. si a cancelariei aceluia cu 105 f., apoi pentru monastirea Franciscanilor din Sabiu 2840 f.)	
10) Ecuivalente si recese (ca si in anul trecut.)	3,545 f. (Va urma.)

Principatele romane unite.

Din scrisoarea Principelui către ministrul Bosianu din caus'a inundărilor din urma, estragemu câte-va pasagie, si a-nume acelea, ce privescu la mesurile, ce parte s'au luat, parte vinu inca a se lua pentru tota tier'a. Domnitorulu a vorbitu la'nceputu despre modulu, cum sa se previna reulu inundărei capitalei pe venitoriu, precum si despre mesurile, ce suntu a se lua acum pentru casulu actualu; apoi continua asiá:

V'amu vorbitu pân'acum de Bucuresti numai, dar din nenorocire tier'a intréga are totu aceleasi drituri la activ'a si imediat'a nostra ingrijire, căci nenorocirea s'au intinsu preste tota Romania. Riuri debordate, poduri de pétra si de lemnu rapite, drumuri in mare parte stricate, mai multe orasie si unu mare numeru de sate innecate: iata, intr'unu cuventu, tristele noutăti ce ne aducu raporturile dilnice. Recomendati, Ve rogu, autoritatiloru de prin districte sa puna tota activitatea si energ'ia intru ajutoriulu populatiiloru. Nu ve sfirti a-mi propune ori ce cheltuieli estraordinarie pentru restabilirea comunicatiiloru ce suntu intrerupte. Totodata nu lipsescu de a ve areta tanguirile repetate asup'a mai multoru din autoritatile comunale, ce se afla pe langa trecatoarele mariiloru nostre riuri. Servitiulu publicu, comerciulu si caletorii invocu, adeseori fara successu, concursulu autoritatiloru locale.

Terminandu, Ve rogu sa esaminati, domnule presiedinte, cum s'aru poté realisa mai lesne o idea ce mi-a fostu inspirata de nenorocirea acestei de pe urma inundatii. Spre a combate acestu reu, nu ni-amu poté ore organisa si institui o societate de scapare, compusa de voluntari, de omeni devotati, si cari, impartiti in suburbii, aru ave la dispositi'a loru tote instrumentele necesari? In viitoriu, speru, vomu ave barce; dar ce facemu cu ele deca ne voru lipsi omeni experimentati si capabili de a le conduce prin tote obstacolele si asup'a curenteloru? Lesne i-amu gasi atunci intre membrii societătiei, si suntu bine'ncredintiati, toti s'aru afla la postulu loru in ceasulu pericolului. Ve marturisescu, ca asiu fi forte magulitu sa amu sub imediat'a mea protectia o institutiune atatu de folositoare orasiului.

Asemenea Ve recomandu, domnule presiedinte, drumulu Cotroceniloru, care este un'a din principalele nostre cali de comunicatie. Apele l'au stricatu cu desevarsire la unu punctu intre podu si gradin'a botanica, si cu parere de reu, m'amu incredintiati insumi, ca servitiulu lucrăriloru publice, cu o neglijentia forte blamabila, n'a luat n'ici o mesura spre a restabili comunicati'a. Singuru amu tramisu 200 omeni din batalionulu de geniu; Ve rogu sa dati ordine pentru grabnic'a lui intocmire.

Priimiti, domnule presiedinte, incredintiarea deosebitei mele stime si afectie.

A. I. Cuz'a.

P. S. Studiile hidraulice ce voimu a intreprinde spre combaterea inundatiiloru, potendu-se efectua numai de omeni speciali, asiá dar, spre a inlatura ori-ce bantuiela din partea proprietariloru de mori, si spre a ave si noi consciintia unei datorii indeplinite, suntu de parere, domnule presiedinte, ca la aceste lucrări sa ne povatiumu de luminele unui barbatu, care prin sciintiele sale si-a facutu unu nume european in acesta specialitate. Acestu barbatu este d. Hartley, care este atasiatu ca ingineru la comissi'a dunaréna. Ve invitati dar sa-lu chiamati sa ia parte la lucrările pomenite.

Dupa unu telegramu alu „Pressei de Vienn'a“, in 19/31 Martiu se dusera toti consilii la principele, pentru de a-i comunica la insarcinarea guvernoloru loru, ca tractatele trebuie sa se sustina in totu cuprinsulu loru. (De orece nu scimu, ca principele sa fia calcatu vre-unu tractatu cu poterile straine, vomu priimi scirea acést'a deocamdata cu reserva.)

Dupa altu telegramu alu foiloru viennese, principele aru

fi insarcinatu pre ministrulu de esterne Balanescu, a'ncheia cu Austri'a unu cartelu de estradare (o'nvoire de a-si dá afara un'a altei'a pre fugarii de pe teritoriale loru).

In 4 Aprile n. Domaulu a plecatu pe mai multe septemăni la Moldov'a.

Prospectu politicu.

Germanii ascépta cu incordare diu'a de 6 Aprile nou, candu are sa se voteze la consiliulu confederativu din Frankfurt asup'a cunoscutei propositiuni a Bavariei-Saxoniei Hessiei. Se crede, ca Austri'a va vota cu majoritatea pentru recunoscerea Ducei de Augustenburg, va sa dica: **con**tr'a Prussiei. (Asiá s'a si intemplat.)

In corpuulu legislativu alu Franciei oppositiunea desvolta la desbaterea adresei o activitate, o energ'ia, dar totdeodata si o esarcebare, carea n'aru ascepta-ocine-va intr'unu tempu, candu imperialismulu napolionicu se crede in tota florea sea si candu Francesii se paru atatu de multiamiti si demaguliti de succesele cele stralucite ale politicei loru esterne. Estragemu din cuventulu renumitulu Iules Favre din 30 Martiu câte-va pasage. Ajungendu in desvoltarea eveneminteloru dela 1789 incóce, dice: Fiacine, Domnii mei, scie, ca printiulu Ludovicu Napoleonu de doue ori se incerca a restorna monarchi'a din Iuliu. Acést'a o facu, espunendu persón'a sea, diu'a pe la amedi, si Dómne pazesce ca sa rechiamu amintirea acést'a, pentru de a-lu micsiora. Apoi arata, cum Napoleonu la cea din urma espeditiune a sea, au aruncatu in Franci'a proclamatiuni, in cari se dice: „E tempulu, ca atatea nedreptăti sa aiba sfarsitu; e tempulu, Francesiloru, ca sa'n-trebatu pre cei ce ve guvernéza, ca ce au facutu din acesta Francia, ce la an. 1830 era atatu de mare, atatu de nobila, atatu de unificata. Eu voiu a'restitui ordinea si libertatea! Libertatea, Domnii mei, era in programulu lui, si pe semne afla, ca guvernulu lui Ludovicu Filipu nu deda destula libertate, pentruca densulu promise mai multa si dise tieriei cu armele'n mana: „Eu sum mai liberalu decâtu regele, mic trebuie sa-mi urmatil“ Dupa aceea trecendu oratorulu la tempulu republicei, aduce dreptu marturia o epistola a lui Napoleonu, cetita atunci in adunarea constitutiva, in carea se dice: „Fatia cu unu rege alesu de 200 ablegati eu poteamu sa-mi dicu, ca eu sum mostenitorulu unei imperatii, basate pe consimientulu a 4 mill. Francesi; fatia cu suveranitatea poporulu potu si voiu sa reclamu numai drepturile mele de cetatienu francesu, dar acestea le ceru necontentitu si cu energ'ia aceea, ce o dá unui caracteru de onore simfira de a nu fi traitu fara meritu pentru patri'a sea.“ (Forte bine! forte bine!) Dupa aceea amintesce, cum Napoleonu in 28 Septembre 1848 a declarat de pe tribuna: „Dupa 33 ani ai esiliului si proscriptiunei reaslu in fine patri'a mea si drepturile mele de cetatienu. Republic'a mi-a facutu acesta onore; primésca dar republic'a juramentulu de multiamita, juramentulu meu de devotiune. Fia incredintiati nobilii concetatieni, cari m'au chiamatu in acesta adunare, ca me voiu sili a justificá increderea loru, lucrandu impreuna cu ei la sustinerea linisei, celei d'antaiu trebuintie a tieriei, si la desvoltarea institutiiloru democratice, ce are dreptu a le pretinde acestu poporu.“ (Granier de Cassagnac intrerupendu: „Si-a tinutu cuventulu!“) Favre citeste mai departe: „Portarea mea fatia cu patimele, ce cercara a me innegri, pentru de a me proscie de nou, a-deverescu, ca nimenea nu este mai resolutu decâtu mine, a se sacrificá pentru aperarea ordinei si pentru consolidarea republicei.“ Cu aceste declaratiuni ocupá printiulu Ludovicu scaunulu seu in adunarea constitutiva.— Mai multe voci lu intrerumpu, ca vorbesce in contr'a constitutiunei; Favre continua: „Amu remasu strictu pelanga demonstratiunea mea, ca pentru de a esamina o constitutiune, trebuie sa me re'ntorc la originea eii. De aceea dicu, ca la câte-va luni dupa acést'a printiulu Ludovicu Napoleon a fostu inaltiatu la demnitatea de presiedinte. Cu ocaziunea acést'a solena mai pronuncia odata cuvinte, ce trebuie sa vi le espunu. . . . Mai multe voci intrerumpu; Presied. i aduce aminte, ca ce s'a facutu, s'a sanctionatu prin 7½ mill. voci; Geiy Russe: „Cuventulu domnului Iules Favre e unu actu formalu de incusa asup'a imperatului“; Voci: Asiá e! Favre va sa vorbesca mai departe, dar e'ntrerruptu totu mereu. Presied. i imputa, ca va sa clatine bazele constitutiunei, densulu va sa se apere, dar e'ntrerruptu; in fine declara: „Deca camer'a nu va, ca sa urmezu mai departe, apoi siedu josu. Franci'a va judeca!“ Si asiá inca de 2—3 este intrerruptu, si siedinti'a se termina. Si de-si amendementele cele liberale ale partidei oppositiunale privitoare la libertatea pressei etc. in fine se reiepta cu 187 contr'a 63 voturi; totusi tabloulu, ce-lu desfasura oppositiunalii, ne arata, ca si Franci'a patimesce de multe defecte, si mai cu séma de unulu— de lips'a libertatii.

Contele Walewski sa fia refusat a priimi presidi-

ulu corpului legislativ, și acesta demnitate se crede ca se va conferi lui Baroche.

In Rom'a se pare a fi temperatur'a politica foarte nendensita, și scaunul papal privesce cu curiositate și îngrijire la cele ce se petrecu in Franci'a. Intr'aceea consolidarea Italiei mai facu unu pasu înainte, de-si nu tocmai pasu mare: guvernulu Spaniei a rechematu pre ambasadorulu seu, ce fusese acreditatu pân'acum'a la fostulu rege alu Neapolei

FOIȚA „TELEGR.“

Elevii institutului Zsigai'ianu din Oradea mare ne trimitu spre publicare următoarea poeziora, carea de-si este numai o frageda incercare, totusi din stima cătra multu meritulu barbatu alu natiunei și că o manifestatiune de pietate din partea tinerimei române de sub protectiunea dlui Zsig'a, o comunicamu aici.

Voturi de veneratiune indreptate cătra maritul barbatu **Nicolau Zsiga**, fundatorul fundatiunei romane oradane, de elevii fundatiunei cu ocaziunea anului nou 1865.

O di binevenita e ast'a, Mecenate!

O di acomodata de a te salutã;

Omagiu și reverintia, ce peptu-ne strabate

E intentiunea noastră, acum a-Ti esprimã;

Căci pôte ore omulu sa fia 'n nepasare,

Și pôte că din sufletu sa fia nemiscatu:

Candu vine ocaziunea de pôte salutare

Pre unu asiã ilustru și insemnatu barbatu?

Notãmu in fericire, simțimu o mare fala,

Candu scump'a Ta persona potemu feliçitã,

Unu individu, in care sentirea natiunala

Infiptus'a, merite maretie a-Ti eluptã.

Ce sacrificie sante ai oferitu pre-altarulu

Natiunei tale scumpe, ce-atãt'a o iubesci, —

Demustra institutul, demustra seminarulu

Locale, prin a cărui sustare Te maresci.

Și noi ne-avendu midilõce, in asta fundatiune

S'avemu adapostire, suntemu feliçitati,

De ast'a cătra Tine cu mare devotiune,

Cu stima, multiamire suntemu deobligati.

Esti unulu din acei'a, ce 'n negr'a 'ntunecime

A marei ignorantie române-au strabatutu.

„Ferice, gloriõsa. erai tu romanime,

De-aveai barbati că Zsig'a in tristulu teu trecut!“

Ferice de poporulu, ce are-asiã fiintie,

Cari striga cu 'nfocare: Nainte sa pasimu;

Avere, rangu, domnia și ori ce ostenintie

Folosului natiunei ori candu sa oferimu!

In peptu-Ti, Mecenate, pastrezi unu sufletu mare,

Cã care suntu putine in genulu omenescu,

Sa 'nalti a ta natiune e unica-ti oftare,

S'o vedi eliberata din jugulu celu sclavescu.

Fundati'a prin tine, prin jerf'a t'a cladita

Ne dã dovãda via, ca esci marinimosu.

Ferice e de tine, Orade renumita,

Ce tîni cu fala 'n bratie-ti acestu ofertu pomposu!

Strainulu candu arunca, frumõsa fundatiune,

Privirea pe stindardulu, ce porti in fruntea t'a;

Stravede, se convinge, ca dulcea-ne natiune

Se smulge din sierbia, spre a fi, spre a vieã

Tramite, Preapotinte! natiunei cei romane

Mai multi barbati c'acest'a, la sufletu generosi,

Sa aiba cui s'arete a sale crunte rane

In tempii de dorere, in tempii viforosi.

La tine creatore, la tine Preapotinte

Se 'naltia-a nõstra ruga, rogamu-te 'nfocatu,

Rogãmu-te cu-ardõre, rogãmu-te ferbinte,

Sa iai sub ocrotire pre-alu nostru Mecenatu!

Tramite-i, provedintia, vietiã 'ndelungata

Virtutea tine-i tare și 'ndemuulu animosus;

Sa põta inca 'n lumesa fia, nu odata,

Modelulu toturor'a, esemplu generosus.

In urma ne intõrcemu spre car'a t'a socia,

Ce 'n tõe-a tale fapte fidelu te-au ajutatu,

Ce 'n tõe-a tale planuri cu 'nalta bucuria

Petrusa de destinũ-si preamultu te-a usiuratu.

Poftimu, matrona buna, faciã vietiei tale

Sa luce 'n fericire, sa luce 'ndelungatu,

Sa poti cu sfaturi bune in cause natiunale

A dã indemnuri vie ilustrulu barbatu!

Elevii Institutului Zsigai'ianu.

Redactoru respunditoriu **Zacharia Boiu**.

Franciscu II. Cu alte cuvinte: guvernulu Spaniei se pregatesce a recunõsce regatulu Italiei. Eata inca o calamitate pentru scaunulu papalu!

Dupa o invoire intre autoritãtile militare franceze și italiene, trupele de ambe pãrțile voru avẽ voia a trece fruntariile loru respective (adeca teritoriulu romanu de o parte, și celalaltu teritoriu italianu, mai cu sãma neapolitanu de alta parte), pentru de a gonĩ pre talharii briganti.

Publicarea

sumelorlu incurse la fondulu Assoc. tranne romãne dela siedinti'a comitetului Assoc. tinuta in 7 Martiu a. c. pãna la siedinti'a din 4 Aprile a. c.

1. Prin d. Jude primariu in Comitatulu Cetãtii de Balta și Colectorulu alu Assoc. tranne romane Iosifu Siulutiu s'a tramesu la fondulu Assoc. cã contribuire anuala dela 8 comune din comitatulu Cetãtii de Balta, summ'a de 150 f. v. a., cu aceea observatiune ca 8 f. 35 xr., cari intrecusera preste summ'a tramesa de 150 f. v. a. D. Colectorulu i tramesese spre ajutorarea Juristului Simeonu Calutiu in Pest'a:

Comunele contribuitoare suntu urmãtoarele: a) Agristiu 12 f. 40 xr., b) Nadosiu 13 f. 20 xr., c) Siardu 20 f., d) Cziemandru 18 f. 80 xr., e) Hetur 23 f. 60 xr., f) Boiu 39 f. 55 xr., g) Vidacutu 16 f., h) Iacu 14 f. 80 xr.

Summ'a 158 f. 35 xr. — Subtragendu se 8 f. 35 xr. (tramesi Juristului Sim. Calutiu la Pest'a), remanu: 150 f. v. a.

2. Totu prin d. Jude primariu in comitatulu Cetãtii de Balta și Colectorulu alu Assoc. Iosifu Siulutiu, s'a tramesu la fondulu Assoc. summ'a de 39 f. v. a., parte cã taxe restante pre anii trecuti, parte pretiulu unoru esempl. din actele Assoc. tramese spre vendiare și anume: a) dela D-Sea tax'a rest. pre an. 186³/₄ de'mpreuna cu pretiulu unui esempl. din actele adunãrilor gen. 6 f., b) d. Jude primariu in comitatulu Cetãtii de Balta, Ioanne Ciergedi tax'a rest. pre an. 186²/₃ și 186³/₄ și pentru 1 esempl. din actele Assoc. cu totulu 11 f., c) d. Vice-Comite Franciscu Gyãrfãs cã taxa rest. pre doi ani 186²/₃ și 186³/₄, cum si pentru 1 esempl. din actele Assoc. 11 f., d) d. Jude cercualu Macaveiu Popu pentru 1 esempl. din actele Assoc. 1 f. e) d. Cancelistu Daniilu Tamasiu cã taxe rest. pre anii trecuti și pentru unu esempl. din actele Assoc. 11 f. Summ'a 40 f. v. a.

(S'a priimita, insa dupa cum arata si scrisõrea resp. numai 39 f.)

3. Prin d. Notariu primariu in comitatulu Cetãtii de Balta și Colectorulu alu Assoc. Vasiliu Moldovanu, s'a tramesu la fondulu Assoc. 53 f., din care 50 f. suntu oferte benevole dela urmãtoarele comune din comitatulu Cetãtii de Balta și anume: Chirileu, Vidraseu, Tirimi'a, Vajd'a-cut'a, Vamos-Udvarhely și Korod-San-Martinu, ear 3 f. suntu taxele pentru diplome dela DD. Franciscu Gyãrfãs V. Comite, Macabeiu Popu și Teodoru Ladai Judeci cercuali; summ'a asiadara face: 53 f. v. a.

4. D. Protopopu in Turd'a și Colectorulu alu Assoc. Ioanne Antonelli tramete la fondulu Assoc. 8 f. v. a. din care 5 f. cã taxa de m. ord. pre an. 186⁴/₅ pentru D-Sea, ear 3 f. suntu pretiulu aloru 10 esempl. din actele adunãrei gen. IV. — 8 f.

5. D. Prot. in Borsi'a Alimpiu Barboloviciu tramete la fondulu Assoc. 10 f. v. a., dintre care 5 f. suntu taxa de m. ord. pre an. 186⁴/₅ pentru D-Sea, ear 5 f. suntu taxa de m. ord. pre an. 186⁴/₅ pentru P. O. D. Protop. alu Logiardului, Simeonu Bocsi'a — 10 f.

6. D. Directoru gimnasialu in Brasiovu Gabriilu Munteanu tramete tax'a de m. ord. pre an. curentu 186⁴/₅ in summa 5 f. v. a.

7. Prin D. Prot. și Colectorulu in Sabiiu, Ioanne Hanni'a s'a tramesu la fondulu Assoc. cã taxa de m. ord. summ'a de 10 f. v. a. si anume: a) dela Rm. D-Sea tax'a pre anulu curentu 186⁴/₅ 5 f., b) D. Inventoriu in Salisce Michailu Stoic'a tax'a rest. pre an. 186³/₄ 5 f. Summ'a 10 f. v. a.

8. Deadreptulu la cass'a Assoc. a in cursu summ'a de 35 f. 50 xr. v. a. si anume: a) dela D. Dr. Vasiliu Szabo tax'a apromisa pre fiacare anu—prin urmare pre anulu curentu 186⁴/₅ 20 f., b) d. fostu Controlorulu alu Assoc. Alessandru Bacu pretiulu unoru manufacturi ale espositiunei din Brasiovu, vendute, summ'a 15 f. 20 xr., c) pretiulu unui esempl. din actele ad. gen. IV. — 30 xr.

Summ'a 35 f. 50 xr.

Sabiiu in 4 Aprile 1865.

Dela Secretariatulu Asociatiunei tranne romane.

Nr. 10—2 Publicare de licitatiune:

In ⁸/₂₀ Aprile 1865, nainte de amedi la 10 ore se va tinẽ in zidirea scolara a parochiei gr. or. din suburbiulu iosefinu din Sabiiu licitatiune puplica minuendo asupr'a mai multoru reparature la biserica, cas'a parochiala și cas'a scolara de acolo. Tõte reparaturele, ce se liciteza impreune, suntu preliminata cu 1167 fl. 49 xr.; vadiu vine a se depune in bani gal'a ori in chartii de statu nainte de licitatiune 59 fl. v. a.

Actele respective se potu luã la cunoscintia in bolt'a d. **Antoniu Bechnitiu** in piati'a mica.

Sabiiu in ¹⁶/₂₈ Martiu 1865.

Dela reprezentanti'a bisericeii gr. or. din suburbiulu iosefinu.

Burs'a din Vienn'a 27 Martiu (8 Apr.) 1865.

Metalicele 5%	71 35	Actiile de creditu	183
Imprumutulu nat. 5%	76 80	Argentulu	107 50
Actiile de bancã	794	Galbinulu	5 21 ⁵ / ₁₀

CORESPUNDINTIA. E. M., T. Nr. 6 s'a tramisu; cu 5, 7, 8, 9 nu mai potemu servi. Aveni bunatate a'ntrebã pe la postele de acolo, cãci espeditiunea de aci se face cu cea mai mare promptetia.— N. P., V. Cea mai profunda multiamita. — Ne rogãmu pentru bug. pe 1865.

Editur'a și tipariulu tipografiei archidiecesane.